EVROPSKÝ PARLAMENT

2004 *2009*

Výbor pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci

2007/2145(INI)

12. 9. 2008

NÁVRH ZPRÁVY

o situaci v oblasti základních práv v Evropské unii v letech 2004–2007
(2007/2145(INI))

Výbor pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci

Zpravodaj: Giusto Catania

PR_INI

OBSAH

Strana

NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU 4

Úvod 6

Obecná doporučení 6

Spolupráce s Radou Evropy a dalšími mezinárodními institucemi a organizacemi zaměřenými na ochranu základních práv 8

Lidská práva a bezpečnost 8

Diskriminace 9

Obecné úvahy 9

Menšiny 11

Romové 11

Rovné příležitosti 12

Sexuální orientace 13

Xenofobie 14

Senioři a zdravotně postižené osoby 14

Ozbrojené síly 14

Přistěhovalci a uprchlíci 15

Přístup k ochraně 15

Přizpůsobení dublinského systému 15

Přijetí 16

Integrace 17

Návrat 17

Zadržování a dohody o zpětném přebírání osob 18

Svoboda projevu 18

Násilí, chudoba a práce.....19

NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU

o situaci v oblasti základních práv v Evropské unii v letech 2004–2007 (2007/2145(INI))

Evropský parlament,

- s ohledem na Listinu základních práv Evropské unie (dále jen Listina) ze dne 7. prosince 2000, které byla přijata dne 12. prosince 2007,

- s ohledem na cíle učinit z Evropské unie prostor svobody, bezpečnosti a práva a prosadit zásady svobody, demokracie, dodržování lidských práv a právního státu uvedené v článcích 6 a 7 Smlouvy o Evropské unii (EU),

- s ohledem na inovace, na nichž se dne 13. prosince 2007 shodly vlády členských států při podpisu Lisabonské smlouvy, z nichž nejdůležitější je skutečnost, že Listina získala právně závazný charakter, a také povinnost připojit se k Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod,

- s ohledem na směrnici 2004/43/ES ze dne 29. června 2000, kterou se zavádí zásada rovného zacházení s osobami bez ohledu na jejich rasu nebo etnický původ[1] a na směrnici Rady 2000/78/ES ze dne 27. listopadu 2000, kterou se stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a povolání[2],

- s ohledem na nařízení Rady (ES) č. 168/2007 ze dne 15. února 2007 o zřízení Agentury Evropské unie pro základní práva[3] (dále jen Agentura),

- s ohledem na vztahy Agentury s Evropským střediskem pro sledování rasismu a xenofobie a se zúčastněnými nevládními organizacemi,

- s ohledem na rozhodnutí Soudního dvora Evropských společenství a Evropského soudu pro lidská práva,

- s ohledem na výroční zprávy o situaci v oblasti základních práv v Evropské unii, které vypracovala síť nezávislých odborníků Evropské unie,

- s ohledem na zprávy orgánů Rady Evropy a zejména na zprávy Parlamentního shromáždění a Komisaře pro lidská práva o situaci v oblasti lidských práv,

- s ohledem na svá usnesení v oblasti základních a lidských práv,

- s ohledem na řadu veřejných setkání a výměn názorů, které byly uspořádány před tím, než Výbor pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci vydal své usnesení, a zejména s ohledem na setkání se soudci ústavních a nejvyšších soudů dne 8. října 2007 a s Komisařem pro lidská práva Rady Evropy dne 19. května 2008,

- s ohledem na článek 45 jednacího řádu,

[1] Úř. věst. L 180, 19.7.2000, s. 22.
[2] Úř. věst. L 303, 2. 12. 2000, s. 16.
[3] Úř. věst. L 53, 22.2.2007, s. 1.

- s ohledem na zprávu Výboru pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci a stanovisko Výboru pro právní záležitosti (A6–0000/2008),

A. vzhledem k tomu, že čl. 6 Smlouvy o EU uvádí, že Evropská unie je založena na souboru hodnot a dodržování základních práv, která jsou zaručena Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod a která vyplývají z ústavních tradic společných členským státům,

B. vzhledem k tomu, že Evropský parlament jako přímo zvolený zástupce občanů Unie považuje uskutečňování těchto zásad za svou skutečnou povinnost, a to zejména proto, že při současném stavu smluv je právo jednotlivce obrátit se na soudní orgány Společenství velmi omezené,

C. vzhledem k tomu, že zavedení kontrolního postupu zaměřeného na soulad legislativních návrhů s Listinou je jedním z nezbytných důsledků vyplývajících z jejího přijetí, k němuž došlo dne 7. prosince 2000, což Komise uznala tím, že v roce 2001 přijala ustanovení v této oblasti, a Parlament tuto skutečnost připomněl ve svém usnesení ze dne 15. března 2007 o dodržování Listiny základních práv v legislativních návrzích Komise – metodika pro systematickou a přísnou kontrolu,

D. vzhledem k tomu, že Lisabonská smlouva, která je v procesu ratifikace, na Listinu výslovně odkazuje a uděluje ji stejnou právní závaznost, jakou mají smlouvy,

E. vzhledem k tomu, že v případě, že by Listina byla začleněna do primárního práva Unie, stala by se v ní stanovená práva závaznými prostřednictvím sekundárních právních předpisů, které je budou provádět,

F. vzhledem k tomu, že se Listina během let stala nezávisle na svém právním statusu zdrojem inspirace pro judikaturu evropských soudních orgánů, jako je Soud prvního stupně a Soudní dvůr Evropských společenství, Evropský soud pro lidská práva a mnohé ústavní soudy,

G. vzhledem k tomu, že skutečná „kultura základních práv“ v Evropské unii vyžaduje, aby byl vytvořen globální systém pro kontrolu těchto práv, do něhož bude zahrnuta Rada i rozhodnutí přijímaná v rámci mezivládní spolupráce, aby ochrana základních práv nespočívala pouze ve formálním dodržování pravidel, ale zejména v jejich aktivní podpoře a zásazích v případě jejich porušování nebo v případě neuspokojivých opatření ze strany členských států,

Úvod

1. domnívá se, že účinná ochrana a podpora lidských práv je základem demokracie v Evropě a nezbytnou podmínku pro upevnění prostoru svobody, bezpečnosti a práva;

2. lituje, že členské státy i nadále odmítají kontrolu na evropské úrovni, pokud jde o jejich politiky a postupy v oblasti lidských práv, a snaží se omezit ochranu těchto práv na ryze vnitřní rámec, čímž poškozují aktivní úlohu Evropské unie ve světě, jakožto ochránkyně lidských práv, a narušují důvěryhodnost vnější politiky EU v oblasti ochrany základních práv;

3. připomíná, že v souladu s čl. 6 odst. 2 Smlouvy o EU je úkolem Evropského soudního dvora dbát na dodržování základních práv, která vyplývají z ústavních tradic společných členským státům a z Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, ale i z jiných nástrojů mezinárodního práva;

4. zdůrazňuje, že ústavní tradice společné členským státům může Soudní dvůr využít jako zdroj inspirace při vytváření judikatury v oblasti základních práv, aby členské státy nemohly argumentovat tím, že Listina poskytuje nižší úroveň ochrany některých práv než záruky poskytované jejich vlastními ústavami, a omezuje tak jejich úroveň ochrany;

5. vítá článek 53 Listiny , který Evropskému soudnímu dvoru umožňuje posílit svou pravomoc v oblasti lidských práv tím, že těmto právům poskytne právní základ, což je nezbytné pro rozvoj evropského práva;

Obecná doporučení

6. domnívá se, že uplatňování základních práv musí být cílem všech evropských politik; dále se domnívá, že všechny orgány Evropské unie by proto měly základní práva podporovat, chránit a plně je zohledňovat při vytváření a přijímání právních předpisů;

7. vítá zřízení Agentury, které představuje první krok k tomu, aby byly zohledněny žádosti Parlamentu o vytvoření integrovaného regulačního a institucionálního rámce zaměřeného na to, aby Listina základních práv nabyla účinnosti a aby byl zajištěn soulad se systémem vytvořeným Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod; připomíná však, že souhrnné výroční zprávy o lidských právech, které připravovala síť nezávislých odborníků v oblasti lidských práv a které byly vydávány až do roku 2005, zkoumaly provádění souboru práv uvedených v Listině základních práv v jednotlivých členských státech, a je tedy znepokojen skutečností, že omezený mandát Agentury a rozpuštění sítě nezávislých odborníků by mohlo vést k tomu, že ze systematického šetření bude vyloučena celá řada významných oblastí, které jsou součástí politiky lidských práv v Evropě, a to zejména protiteroristické politiky, špatné zacházení a používání síly ze strany policie, právo na spravedlivý proces, násilí páchané na ženách a obchodování s lidmi;

8. zdůrazňuje, že pokud jde o omezený mandát Agentury, nemohou být otázky týkající se lidských práv uměle rozděleny do skupiny spadajících do prvního, druhého nebo třetího

pilíře podobně, jako se členské státy rozhodly rozdělit oblasti pravomocí Evropské unie, protože základní práva představují vzájemně propojený a nedělitelný celek; domnívá se, že je tedy třeba, aby Komise a Rada ve spolupráci s Agenturou získaly nejprve celkovou představu o obavách v oblasti lidských práv v jednotlivých členských státech, jež by přesáhla přesně vymezený evropský rámec, aniž by se omezily pouze na aktuální témata Evropské unie a na její specifické právní a politické nástroje, a aby přitom zjistily, jaké jsou aktuální opakující se problémy v oblasti lidských práv v členských státech, a zohlednily všechny stávající mechanismy na mezinárodní a evropské úrovni;

9. žádá Komisi a Radu, aby použily informace, které mají k dispozici díky monitorování, které v rámci Evropské unie prováděla Agentura, Rada Evropy, kontrolní orgány OSN, vnitrostátní subjekty v oblasti lidských práv a nevládní organizace, a aby tyto informace zohlednila v nápravných opatřeních nebo preventivním právním rámci;

10. vyhrazuje si právo monitorovat činnost Agentury v rámci Evropské unie a řešit otázky v oblasti lidských práv, které nespadají do oblasti působnosti Agentury, a žádá Komisi, aby tak, vzhledem k její úloze strážkyně smluv, také učinila;

11. žádá Radu, aby do svých budoucích výročních zpráv o lidských právech ve světě začlenila nejen analýzu situace ve světě, ale také v jednotlivých členských státech; domnívá se, že taková společná analýza by zdůraznila rovnocennou snahu Unie o ochranu lidských práv jak uvnitř, tak vně jejích hranic, aby nedocházelo k odlišnému posuzování jednotlivých případů (dvojí měřítko);

12. žádá členské státy, aby přijaly opatření a poskytly vnitrostátním subjektům v oblasti lidských práv zřízeným v rámci „Pařížských zásad“ OSN status nezávislý na výkonné moci a dostatečné finanční zdroje; zejména je třeba zohlednit skutečnost, že jedním z úkolů těchto subjektů je přezkoumávat politiky v oblasti lidských práv, aby se předešlo pochybením a byla navrhována zlepšení, a nelze zapomínat, že účinnost se měří zejména podle prevence a nejen podle řešení problémů;

13. žádá Radu, aby přeměnila svou pracovní skupinu *ad hoc* pro základní práva a občanství na stálou pracovní skupinu, která by pracovala souběžně s pracovní skupinou pro lidská práva (COHOM), a naléhá na Komisi, aby oblast působnosti zaměřenou na lidská práva a základní svobody přidělila jedinému komisaři;

14. připomíná, že považuje z politického hlediska za klíčové, aby při zjednodušování nebo reorganizaci právních předpisů Společenství byla mezi stanovené cíle začleněna podpora základních práv; žádá, aby ke všem novým politikám, legislativním návrhům a programům byly připojeny studie dopadu, pokud jde o dodržování lidských práv, a aby toto hodnocení bylo nedílnou součástí odůvodnění návrhu;

15. žádá, aby předsednictví Rady uspořádala fórum nevládních organizací zaměřených na lidská práva, aby občanská společnost a evropské orgány mohly vést hlubší diskuse o otázkách lidských práv v členských státech; zdůrazňuje, že toto fórum musí být otevřeno co nejširší účasti;

Spolupráce s Radou Evropy a dalšími mezinárodními institucemi a organizacemi zaměřenými na ochranu základních práv

16. vítá možné přistoupení Evropské unie k Evropské úmluvě o lidských právech, přestože tento krok nepřinese žádné zásadní změny, vzhledem k tomu, že „pokud jsou před Soudním dvorem Evropských společenství vzneseny otázky týkající se práv a svobod uvedených v Evropské úmluvě o lidských právech, je tato úmluva (již) fakticky zohledněna v rámci právního řádu Unie“[1];

17. připomíná významnou úlohu kontrolních institucí a mechanismů Rady Evropy, jakož i jejích různých úmluv, v oblasti lidských práv; opět žádá orgány EU a Agenturu, aby svou činnost založily na těchto zkušenostech, aby zohlednily výše uvedené mechanismy a začlenily je do pracovních postupů v rámci sítě a využily normy vytvořené Radou Evropy a další hmatatelné výsledky její činnosti; vyzývá k využití všech možností vyplývajících z Memoranda o porozumění uzavřeného mezi Radou Evropy a Evropskou unií;

18. vyzývá k posílení spolupráce mezi jednotlivými institucemi a organizacemi zaměřenými na ochranu základních práv, a to jak na evropské, tak na mezinárodní úrovni;

19. znovu zdůrazňuje, že pro důvěryhodnost Evropské unie ve světě je velmi důležité, aby nepoužívala „dvojí měřítko“ pro vnější a vnitřní politiku;

20. domnívá se, že i když Evropská unie není sama o sobě smluvní stranou některých úmluv nebo jiných nástrojů mezinárodního práva v oblasti ochrany základních práv, k nimž přistoupily všechny její členské státy, přesto pro ni vyplývá povinnost podřídit se jejich ustanovením a případně i doporučením vydaným orgány, které byly na základě těchto nástrojů zřízeny, pokud právní předpisy EU neposkytují rovnocennou nebo vyšší ochranu; přeje si, aby se Soudní dvůr k tomuto přístupu připojil prostřednictvím své judikatury;

21. doporučuje Evropské unii, aby uzavřela dohody o spolupráci s mezinárodními institucemi a organizacemi zaměřenými na ochranu základních práv, a to zejména s Úřadem vysokého komisaře OSN pro lidská práva a dalšími orgány této organizace, které se angažují v této oblasti, jakož i s Úřadem pro demokratické instituce a lidská práva a Vysokým komisařem pro národnostní menšiny Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě;

Lidská práva a bezpečnost

22. zdůrazňuje, že je třeba vyhodnocovat a plně dodržovat základní práva a osobní svobody v souladu s postupným vývojem pravomocí Unie; domnívá se také, že dva cíle, tj. dodržovat základní práva a zároveň zajišťovat kolektivní bezpečnost, jsou slučitelné, a že přiměřené politiky mohou zabránit tomu, aby represivní přístup ohrožoval osobní svobody;

[1] Rada Evropy–Evropská unie: „Společné cíle pro evropský kontinent“. Zpráva, kterou vypracoval Jean-Claude Juncker, 11. dubna 2006, s. 4.

23. naléhavě připomíná právo každé zatčené osoby na všechny soudní záruky a případně i na pomoc diplomatického zastoupení země, jejímž je občanem, a na služby nezávislého tlumočníka;

24. je znepokojen skutečností, že mezinárodní spolupráce v boji proti terorismu často vedla ke snížení úrovně ochrany lidských práv a základních svobod, a domnívá se, že by EU měla rozhodněji jednat na mezinárodní úrovni, a podpořit tak skutečnou strategii založenou na dodržování všech mezinárodních norem a závazků v oblasti lidských práv; domnívá se, že tato strategie musí zohlednit potřebu účinné soudní kontroly zpravodajských služeb, aby se zabránilo využívání informací získaných na základě mučení nebo špatného zacházení či jiných podmínek neodpovídajících mezinárodním normám v oblasti lidských práv jako důkazů v rámci soudních řízení, a to i ve fázi vyšetřování;

25. opět žádá orgány EU a členské státy, aby prováděly doporučení uvedená v usnesení Parlamentu ze dne 14. února 2007 o domnělém využití evropských zemí ze strany CIA (Central Intelligence Agency – ústřední americká zpravodajská služba) pro převoz a nezákonné zadržování vězňů[1], jejichž cílem je osvětlit úlohu členských států při nezákonném mimořádném vydávání zajatců;

Diskriminace

Obecné úvahy

26. zdůrazňuje, že existuje rozdíl mezi ochranou menšin a protidiskriminačními politikami; domnívá se, že rovnost příležitostí je základním právem pro všechny, a ne privilegiem, které mají pouze občané konkrétního členského státu; domnívá se tedy, že proti každé diskriminaci je třeba bojovat se stejným nasazením;

27. žádá členské státy a Komisi, aby splnily všechna doporučení Agentury uvedená v kapitole 7 její první výroční zprávy[2];

28. se znepokojením sleduje neuspokojivý stav prosazování protidiskriminačních politik a podporuje v tomto ohledu hodnocení uvedené ve výroční zprávě Agentury za rok 2008; naléhá na členské státy, které tak dosud neučinily, aby tyto politiky začaly skutečně provádět, a to zejména směrnici 2000/43/ES a směrnici 2000/78/ES, a připomíná, že tyto směrnice představují minimální standard, a měly by tedy být základem, na kterém bude vytvořena komplexní politika zaměřená proti diskriminaci;

29. žádá členské státy, které tak dosud neučinily, aby ratifikovaly protokol č. 12[3] k Evropské úmluvě o lidských právech, který předepisuje všeobecný zákaz diskriminace a zaručuje, že nikdo nebude z jakéhokoli důvodu diskriminován některým orgánem veřejné moci; v platných právních aktech Evropské unie i Rady Evropy toto ustanovení dosud chybí;

[1] Úř. věst. C 287 E, 29.11.2007, s. 309.
[2] Výroční zpráva Evropské agentury pro základní práva za rok 2008 vydaná dne 24. června 2008.
[3] Protokol č. 12 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, který byl podepsán dne 4. listopadu 2000.

30. vyzývá Komisi, aby pokračovala ve své činnosti s cílem předložit návrh legislativního balíčku, jehož součástí by byl mimo jiné dosud odkládaný návrh rozšířit oblast působnosti směrnice 200/43/ES na všechny ostatní formy diskriminace, čímž by došlo k provedení článku 21 Listiny, který poskytuje větší míru pružnosti než článek 13 Smlouvy o založení Evropského společenství, protože jsou v něm uvedeny další případy diskriminace – barva pleti, sociální původ, genetické charakteristiky, jazyk, politické nebo jiné smýšlení, příslušnost k menšině, majetek nebo rod; znovu zdůrazňuje, že pokud se právní předpisy přednostně věnují některým typům diskriminace, vede to k vytvoření určité hierarchie mezi těmito typy, což není žádoucí;

31. vyzývá Komisi, aby Agenturu zapojila do protidiskrimančního legislativního procesu Společenství, a umožnila jí tak hrát významnou úlohu pravidelného zdroje aktuálních a přesných informací, které budou relevantní při přípravě dodatečných právních předpisů, a aby Agenturu žádala o stanovisko již ve fázi přípravy návrhů právních aktů;

32. vyzývá Radu, aby se všemi prostředky snažila dosáhnout dohody ohledně návrhu Komise k rámcovému rozhodnutí Rady o boji proti některým formám rasismu a xenofobie podle trestního práva[1]; připomíná své stanovisko ze dne 14. listopadu 2007[2], které bylo návrhu nakloněno; žádá Komisi, aby po konzultaci s Agenturou navrhla podobný právní akt pro boj proti homofobii;

33. má obavy z nízké úrovně znalosti protidiskriminačních právních předpisů v členských státech a žádá Komisi i členské státy, aby zdvojnásobily své úsilí při zvyšování úrovně této znalosti; současně zdůrazňuje, že právní předpisy jsou účinné pouze tehdy, pokud mají občané snadný přístup k soudům, protože ochranný systém založený na protidiskriminačních směrnicích závisí na iniciativě obětí;

34. domnívá se, že boj proti diskriminaci musí být vedle právních nástrojů a opravných prostředků založen na vzdělávání, podpoře osvědčených postupů a informačních kampaních zaměřených na širokou veřejnost a na ty zóny a oblasti, kde k diskriminaci dochází; žádá národní a místní orgány veřejné správy, aby při vzdělávacích akcích a akcích na podporu protidiskriminačních politik využívaly vzdělávací nástroje, které připravila Agentura a Rada Evropy;

35. zdůrazňuje, že koncept pozitivní akce, který je uznáním skutečnosti, že v některých případech je k účinnému boji proti diskriminaci nutný aktivní zásah ze strany úřadů, aby se obnovila vážně narušená rovnováha, nelze zúžit pouze na stanovování kvót; zdůrazňuje, že takové akce mohou mít v praxi nejrůznější podobu, jako je záruka přijímacího pohovoru, přednostní přístup ke školení, které připravuje na práci, v níž jsou některé skupiny jen slabě zastoupeny, zohlednění odborných zkušeností, a ne jen kvalifikace;

36. domnívá se, že je důležité shromažďovat údaje o situaci menšin a znevýhodněných skupin, jak to bylo zdůrazněno v několika zprávách, které vydalo Evropské středisko pro sledování rasismu a xenofobie a Agentura; vyzývá členské státy, aby zveřejnily podrobné statistiky rasově motivovaných trestných činů a aby vedly šetření týkající se

[1] (11522/2007 - C6-0246/2007 - 2001/0270(CNS))
[2] A6-0444/2007

trestných činů a/nebo obětí trestných činů, která umožní shromažďování kvantitativních a srovnatelných údajů o obětech těchto trestných činů;

Menšiny

37. připomíná, že při nedávných rozšířeních EU se k původním padesáti menšinám, které již existovaly v patnácti starých členských státech, přidalo přibližně dalších sto menšin, a zdůrazňuje, že jelikož v členských státech střední a východní Evropy často trvale žije jen nízké procento přistěhovalců, uprchlíků a cizinců ze třetích zemí a jsou tam viditelněji přítomny autochtonní („tradiční“) menšiny, byly v těchto zemích odděleny migrační a integrační politiky od politik zaměřených na menšiny;

38. zdůrazňuje, že neexistuje společné kritérium pro práva národnostních menšin v politice Společenství ani společná definice EU příslušnosti k národnostní menšině; doporučuje, aby byla tato definice vytvořena na evropské úrovni na základě doporučení č. 1201 Rady Evropy (1998);

39. domnívá se, že lidé bez státní příslušnosti, kteří trvale žijí v členských státech, jsou v Evropské unii ve zvláštní situaci, neboť na ně některé členské státy kladou neodůvodněné požadavky nebo požadavky, které nejsou nezbytně nutné, čímž jsou tito lidé diskriminováni oproti příslušníkům většinové společnosti; žádá tedy všechny dotčené členské státy, aby ratifikovaly úmluvy OSN týkající se právního postavení osob bez státní příslušnosti a omezení počtu osob bez státní příslušnosti (1954, 1961); žádá členské státy, které získaly nebo znovu nabyly svou svrchovanost v devadesátých letech dvacátého století, aby se všemi osobami, které na jejich území trvale žily již předtím, zacházely stejně jako s příslušníky většinových skupin, a vyzývá je, aby soustavně hledaly spravedlivá řešení problémů, s nimiž se potýkají všechny diskriminované osoby, jež by byla založena na doporučení mezinárodních organizací;

Romové

40. domnívá se, že romská komunita potřebuje zvláštní ochranu, protože se po rozšíření Evropské unie stala jednou z nejvýznamnějších menšin EU; zdůrazňuje, že toto společenství bylo historicky marginalizováno a byl mu odepřen rozvoj v některých klíčových oblastech z důvodu diskriminace a vyloučení, které se postupně zhoršovaly;

41. domnívá se, že sociální vyloučení a diskriminace romské komunity jsou známou skutečností, a to i přes právní, politické a finanční nástroje, které byly na evropské úrovni vytvořeny ve snaze bojovat proti těmto jevům; konstatuje, že rozptýlené a nekoordinované snahy Unie a členských států dosud nevedly ke strukturálnímu a trvalému zlepšení situace Romů, a to zejména v klíčových oblastech, jako je přístup ke vzdělání, k bydlení a zaměstnání, a že toto selhání se v současnosti veřejně uznává;

42. lituje, že neexistuje globální a integrovaná politika EU konkrétně zaměřená na diskriminaci Romů, která by byla zaměřena na nejdůležitější problémy, s nimiž se setkávají, stanovené na základě několika mechanismů na kontrolu dodržování lidských práv včetně předvstupního hodnocení vypracovaného Evropskou komisí, rozsudků Evropského soudu pro lidská práva a zpráv Agentury; konstatuje, že nalezení odpovědi na tyto problémy, které představují jednu z nejrozsáhlejších a nejsložitějších otázek v

oblasti lidských práv, je společnou odpovědností Unie, k níž se musí postavit s plnou rozhodností;

43. zdůrazňuje, že je nezbytné zaujmout všeobecný nediskriminační přístup založený na lidských právech, který by odrážel evropský rozměr diskriminace Romů; domnívá se, že rámcová strategie Evropské unie zaměřená na začleňování Romů by se měla snažit bojovat s těmito problémy:

- segregace Romů při přístupu k bydlení, jejich vyloučení ze zaměstnání a z veřejného vzdělávání,
- časté odpírání jejich práv ze strany orgánů veřejné správy a jejich nedostatečné politické zastoupení,
- zcela nedostatečné záruky proti rasové diskriminaci na místní úrovni a nízký počet vhodných integračních programů, diskriminace ve zdravotní péči včetně nucených sterilizací, nedostatku vhodných informací o plánovaném rodičovství a nedostatečného přístupu k antikoncepci,
- diskriminace ze strany policie, zejména (úmyslné) případy střelby, požárů, bití a jiného násilí, které nejsou nestranně vyšetřovány a stíhány; rasová profilace, mimo jiné prostřednictvím snímání otisků prstů a dalších způsobů dokumentování profilů, a široké pravomoci policie, které vedou k případům zneužití, po nichž nenásleduje disciplinární postih; programy zaměřené na školení a zvýšení povědomí o nediskriminaci ze strany policie, které prakticky neexistují;

Rovné příležitosti

44. vyzývá členské státy, aby zlepšily dodržování, ochranu a prosazování práv uvedených v Úmluvě OSN o odstranění všech forem diskriminace žen, a žádá dotčené členské státy, aby stáhly své výhrady a ratifikovaly opční protokol k této úmluvě;

45. vyzývá, aby byla věnována zvláštní pozornost situaci příslušnic etnických menšin a žen z řad přistěhovalců, neboť jejich marginalizace je zesílena vícenásobnou diskriminací jak vně, tak i uvnitř jejich vlastních komunit; doporučuje přijmout integrované národní akční plány, které by umožnily účinně čelit vícenásobné diskriminaci zejména v situaci, kdy se problémům diskriminace v některých státech věnují různé orgány;

46. zdůrazňuje, že je třeba na evropské i vnitrostátní úrovni odhalovat násilí páchané na ženách z důvodu jejich pohlaví, a to zejména domácí násilí, a bojovat proti němu, neboť se jedná o rozšířené a často podceňované porušování práv žen, a žádá tedy členské státy, aby přijaly přiměřená a účinná opatření s cílem zaručit ženám život bez jakéhokoli násilí a řádně při tom zohlednily Deklaraci o odstranění násilí na ženách[1]; vyzývá Komisi, aby předložila legislativní návrh s cílem bojovat proti násilí páchanému na ženách a chránit oběti tohoto násilí;

47. zdůrazňuje, že je třeba zvýšit povědomí veřejnosti o právu na reprodukční a sexuální zdraví, a vyzývá členské státy, aby zavedly přiměřenou sexuální výchovu, důvěrné informační a poradenské služby a usnadnily přístup k antikoncepčním metodám, aby tak zabránily nechtěným těhotenstvím a nelegálním a rizikovým interrupcím;

[1] Deklarace OSN o odstranění násilí na ženách přijatá dne 20. prosince 1993

48. zdůrazňuje, že přes pokroky, kterých bylo dosaženo v oblasti zaměstnávání žen, a přes jejich vysokou úroveň vzdělání, jsou ženy i nadále méně odměňovány než muži za stejnou práci, je jich méně v rozhodovacích pozicích a zaměstnavatelé se na ně dívají s podezřením, pokud jde o těhotenství a mateřství;

49. žádá členské státy a sociální partnery, aby přijali nezbytná opatření v boji proti sexuálnímu a psychickému obtěžování na pracovišti;

50. zdůrazňuje, že je nutné podporovat ženy v jejich profesním postupu; naléhá na Komisi a členské státy, aby podporovaly sdílenou rodičovskou dovolenou i otcovskou dovolenou a aby rovnoměrně rozložily náklady na příspěvky na mateřskou a rodičovskou dovolenou, a zajistily tak, že ženy již nebudou představovat nákladnější pracovní sílu než muži;

51. žádá členské státy, aby společně se sociálními partnery bojovaly proti diskriminaci těhotných žen na trhu práce a aby přijaly všechny kroky nezbytné k zajištění vysoké úrovně ochrany matek; žádá Komisi, aby provedla podrobnější hodnocení souladu vnitrostátních ustanovení v této oblasti s právními předpisy Společenství a aby případně navrhla vhodnou revizi právních předpisů Společenství;

52. připomíná, že existuje velký počet společníků (zejména žen) a nezávislých pracovníků (zejména v zemědělství), jejichž právní status je v mnoha členských státech nejistý, což může vést ke konkrétním finančním a právním problémům, pokud jde o čerpání mateřské dovolené či nemocenské, nárok na penzi a přístup k sociálnímu zabezpečení, což platí i v případě rozvodu;

53. zdůrazňuje, že je důležité zajistit, aby státní příslušníci třetích zemí, kteří vstoupí na území Evropské unie, měli povědomí o stávajících zákonech a společenských normách, pokud jde o rovnost žen a mužů v hostitelských zemích, aby nedocházelo k projevům diskriminace vyplývajícím z nedostatečného respektu před právním a sociálním prostředím;

54. žádá členské státy, aby odmítaly uvádění zvyklostí, tradic nebo jakýchkoli jiných náboženských motivací k ospravedlňování jakékoli formy násilí vůči ženám nebo přijímání politik, které mohou ohrozit jejich život;

Sexuální orientace

55. domnívá se, že diskriminační poznámky ze strany politických nebo náboženských představitelů zaměřené proti homosexuálům posilují nenávist a násilí a žádá, aby je příslušné vedoucí orgány odsoudily;

56. vítá zveřejnění první tématické zprávy Agentury, která byla připravena na jeho žádost, nazvané: Homofobie a diskriminace v členských státech na základě sexuální orientace;

57. připomíná všem členským státům, že v souladu s judikaturou Evropského soudu pro lidská práva lze svobodu shromažďování uplatňovat i přesto, že se názory těch, kteří tuto svobodu uplatňují, neshodují s názory většiny, a proto diskriminační zákazy manifestací i nesplnění povinnosti poskytnout ochranu těm, kteří se jich účastní, jsou proti zásadám zaručeným Evropským soudem pro lidská práva;

58. naléhá na Komisi, aby předložila návrhy zaručující, že členské státy uplatní zásadu vzájemného uznávání v případě homosexuálních párů, které jsou buď oddány nebo žijí v občanském registrovaném partnerství, a to zejména, když uplatňují své právo na volný pohyb, které vyplývá z právních předpisů EU;

59. žádá Komisi, aby zahájila studii o situaci transsexuálů v členských státech a kandidátských zemích, zejména pokud jde o riziko obtěžování a násilí;

Xenofobie

60. naléhá na Radu a Komisi, jakož i na různé úrovně místní, regionální a vnitrostátní správy členských států, aby koordinovaly svá opatření v boji proti antisemitismu a útokům proti menšinám včetně Romů a státních příslušníků třetích zemí v členských státech, aby tak prosadily zásady tolerance a nediskriminace a podpořily sociální, hospodářskou a politickou integraci;

61. naléhá na členské státy, aby s rozhodností stíhaly každý projev nenávisti vyjádřený prostřednictvím rasistických programů ve sdělovacích prostředcích a článků propagujících netolerantní postoj, trestných činů z nenávisti namířených proti Romům, přistěhovalcům, cizincům a dalším menšinovým skupinám, a to i ze strany hudebních skupin a při příležitosti neonacistických koncertů, které se často mohou bez jakýchkoli následků odehrávat na veřejnosti;

Senioři a zdravotně postižené osoby

62. žádá sociální partnery, aby projevili skutečnou snahu o zrušení diskriminace z důvodu zdravotního postižení nebo věku a aby radikálně zlepšili přístup starších a zdravotně postižených osob na trh práce a ke školicím programům;

63. domnívá se, že je důležité zajistit, aby všichni lidé, kteří potřebují geriatrickou péči nebo zdravotní či invalidní péči, měli přístup k vysoce kvalitní péči a léčbě;

Ozbrojené síly

64. připomíná, že platnost základních práv nekončí u bran kasáren a že plně platí také pro občany v uniformě, tedy pro příslušníky ozbrojených sil;

65. doporučuje všem členským státům Evropské unie, aby příslušníkům svých ozbrojených sil zaručily právo zřizovat profesní sdružení, vstupovat do nich, aktivně se účastnit jejich činnosti a kolektivně vyjednávat s cílem bránit jejich sociální zájmy;

66. vyzývá členské státy, aby aktivním příslušníkům svých ozbrojených sil poskytly právo kandidovat ve volbách a vstupovat do demokratických politických stran;

67. doporučuje členským státům, aby zřídily nezávislý civilní orgán, tzv. veřejného ochránce práv, jehož hlavním úkolem by bylo zajistit, aby byla v armádě dodržována základní práva;

Přistěhovalci a uprchlíci

Přístup k ochraně

68. je šokován tragickým osudem osob, které umírají při pokusu dosáhnout území Evropy, protože možnosti legálního přistěhovalectví do Evropské unie ze třetích zemí prakticky neexistují, což má za následek, že se přistěhovalci ocitají v rukou převaděčů či překupníků a případně i riskují svůj život, aby se jim podařilo přicestovat až do Evropy, což každoročně způsobuje tisíce úmrtí;

69. žádá Komisi a členské státy, aby přijaly realistické a dlouhodobé migrační politiky a pružnější pravidla pro žádosti o azyl a přestaly zaměřovat své úsilí na předcházení nelegálnímu přistěhovalectví za použití čím dál rozsáhlejšího souboru opatření spojených s hraničními kontrolami, jejichž nedostatkem je skutečnost, že neexistují mechanismy nezbytné pro identifikaci případných žadatelů o azyl na hranicích Evropy, což vede k porušování zásady zákazu vyhoštění a navracení („refoulement"), jak ji stanoví Úmluva o právním postavení uprchlíků z roku 1951;

70. žádá Radu, aby vyjasnila úlohu jak Evropské agentury pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích členských států Evropské unie (Frontex), tak členských států, neboť není zjevné ani transparentní, jaký je přesný rozsah koordinační úlohy agentury Frontex a jakým způsobem jsou vedeny příslušné operace, je totiž třeba zaručit, aby hraniční kontroly neporušovaly lidská práva; domnívá se, že je třeba urychleně pozměnit mandát agentury Frontex tak, aby do něj byly začleněny záchranné operace na moři;

71. žádá Radu a Komisi, aby agentuře Frontex poskytly mandát k vytvoření strukturované spolupráce s Agenturou a Vysokým komisařem OSN pro uprchlíky (UNHCR) s cílem usnadnit operace zaměřené na ochranu lidských práv;

72. vyjadřuje znepokojení nad skutečností, že trend čím dál více vzdalovat hraniční kontroly od zeměpisných hranic EU značně ztíží kontrolu nad tím, k čemu dochází, pokud osoby, které žádají o status uprchlíka, a osoby, které potřebují mezinárodní ochranu, naváží kontakt s úřady třetí země;

73. žádá, aby byla na evropské úrovni harmonizována kritéria pro uznání statusu uprchlíka s cílem sjednotit míru uznávání tohoto statusu v členských státech; konstatuje totiž, že stávající systém vytváří určitou „loterii azylu", jak ukazují diametrálně odlišné míry uznávání statusu uprchlíka v rámci obdobných skupin žadatelů o azyl v různých členských státech; zdůrazňuje, že kritéria musí odpovídat vysokým standardům, a nikoli nedostačujícímu minimu, protože schopnost přijmout a chránit žadatele o azyl je součástí identity evropských společností;

Přizpůsobení dublinského systému

74. vyjadřuje znepokojení nad praxí několika členských států, které prostřednictvím procedurálních omezení, která uplatňují na osoby předávané v rámci dublinského systému, odmítají žádosti o azyl, které byly předloženy v nepřítomnosti žadatele nebo

považují takovou žádost za zrušenou z důvodu nepřítomnosti žadatele o azyl, což mnoho žadatelů o azyl potenciálně připravuje o možnost přezkumu důvodnosti jejich žádosti či dokonce o možnost podat proti rozhodnutí opravný prostředek;

75. vyslovuje dále politování nad tím, že některé členské státy systematicky zadržují žadatele o azyl, kteří mají být přemístěni do státu odpovědného za přezkum jejich žádosti; soudí, že tyto osoby nesmějí být zadržovány;

Přijetí

76. žádá všechny členské státy, aby uplatňovaly ustanovení směrnice o přijímání žadatelů o azyl také na osoby předávané v rámci dublinského systému a aby tato ustanovení uplatňovaly také na místa, která jsou z působnosti směrnice vyloučeny, např. zadržovací střediska a tranzitní zóny; zdůrazňuje, že vhodné podmínky pro přijímání těchto osob jsou zásadní pro fungování spravedlivého a účinného azylového řízení a že při přijímání je nezbytné zajistit dobré podmínky a důstojnost pro každého;

77. žádá členské státy, aby připravily takové materiální podmínky, které zajistí dostatečnou životní úroveň umožňující dobrý zdravotní stav a obživu všech žadatelů o azyl;

78. žádá Komisi, aby pokračovala v přísném přezkumu stavu provádění směrnice o přijímání, a to tak, aby absence jejího provedení do vnitrostátního práva či provedení nedostatečné nevedlo v mnoha členských státech k praxi, která nedosahuje ani minimálních standardů stanovených touto směrnicí;

79. připomíná, že přistěhovalci, kteří nepodají žádost o azyl, musí být také přijímání v čistých a přiměřených zařízeních, kde je jim umožněno seznámit se – za pomoci tlumočníka či kulturního prostředníka, kteří byli k tomuto úkolu vyškoleni – se svými právy a s možnostmi, které jim poskytují právní předpisy přijímajícího státu, právní předpisy Společenství a mezinárodní úmluvy; zdůrazňuje, že zařízení určená k přijímání těchto osob nemohou být zadržovacími zařízeními;

80. žádá, aby byla věnována zvláštní pozornost situaci dětských uprchlíků, žadatelů o azyl a přistěhovalců, jakož i dětí, jejichž rodiče jsou žadateli o azyl, uprchlíky či nelegálními přistěhovalci, s cílem zajistit, aby každé dítě mohlo plně uplatnit svá práva, jak jsou stanovena v Úmluvě OSN o právech dítěte, včetně práva na nediskriminaci, přičemž zájem dítěte musí být u všech přijatých opatření zohledňován přednostně; odsuzuje skutečnost, že se v některých členských státech vytvořil dvojí systém poskytování vzdělávání, péče a podpory dětem státních příslušníků tohoto státu a dětem cizinců; odsuzuje situace, v nichž byly před ustanoveními týkajícími se ochrany dítěte upřednostněny právní předpisy týkající se přistěhovalectví;

81. žádá, aby byla věnována zvláštní pozornost nezletilým osobám bez doprovodu a nezletilým nežijícím s rodiči, kteří nelegálně pobývají na území Unie, a zdůrazňuje, že členské státy mají povinnost poskytnout jim podporu a zvláštní ochranu; žádá všechny vnitrostátní orgány – místní, regionální i národní – i evropské orgány, aby trvale spolupracovaly s cílem ochránit tyto děti před všemi formami násilí či vykořisťování,

zajistit neprodlené stanovení zákonného poručníka, poskytnout těmto dětem právní pomoc, vyhledat jejich rodinu a zlepšit podmínky jejich přijímání prostřednictvím vhodného bydlení, usnadněného přístupu ke zdravotní péči a vzdělávání, zejména pokud jde o vyučování úředního jazyka přijímajícího státu, odbornou přípravu a úplné zapojení do systému školní docházky;

82. připomíná, že by nemělo docházet ke správnímu zadržování dětí a že děti, které jsou doprovázeny rodinou, by měly být zadržovány pouze ve skutečně výjimečných případech, po co nejkratší dobu a pouze je-li taková internace v jejich zájmu v souladu s článkem 3 a čl. 37 písm. b) Úmluvy OSN o právech dítěte;

Integrace

83. požaduje lepší koordinaci vnitrostátních politik a evropských iniciativ zaměřených na integraci státních příslušníků třetích zemí; zdůrazňuje, že základní společné zásady pro soudržný evropský rámec v této oblasti by měly zaručovat, aby politika integrace zahrnovala, ale také přesahovala, politiku boje proti diskriminaci a zahrnovala několik dalších oblastí jako např. zaměstnanost a vzdělávání;

84. vyzývá k vytvoření programů integrace, jejichž účelem by bylo předcházet případnému napětí mezi přistěhovalci pocházejícími z jiných zemí Společenství a místními původními společenstvími v souvislosti s migrací, která následovala po rozšíření;

85. domnívá se, že prioritní potřebou menšin, které jsou tvořené přistěhovalci, je co nejdříve se začlenit do společnosti země, v níž žijí, přičemž je zároveň třeba zajistit, aby k tomu docházelo na základě vzájemnosti; domnívá se, že je také důležité uznat právo každé osoby, která se narodila a žije v některém členském státě, na přístup k občanským právům spojeným se státní příslušností, a to i v případě, že daná osoba nehodlá nebo nemůže požádat o udělení státního občanství;

86. obává se, že neexistence účinných politik integrace vede k vyloučení stovek tisíc státních příslušníků třetích zemí a osob bez státní příslušnosti z profesního, společenského a politického života;

Návrat

87. vyjadřuje vážné znepokojení nad čím dál obtížnější situací žadatelů o azyl, jejichž žádost byla v Evropě zamítnuta z důvodu neúčinného fungování státní správy, nad příliš dlouhými azylovými řízeními, předčasným navracením do země původu nebo do zemí, ve kterých není zaručena bezpečnost, nad stále častějším využíváním internace před návratem, nad nevhodným návratem zranitelných osob, odebráním sociální podpory s cílem přinutit dotčenou osobu k návratu a nepřiměřenými postupy navracení;

88. zdůrazňuje, že by dotčené osoby měly být navraceny až poté, co je spravedlivě a úplně přezkoumána jejich žádost; domnívá se, že je-li návrat nemožný nebo nelidský z důvodu kritické situace v oblasti dodržování lidských práv v zemi původu, mělo by být příslušným osobám uděleno povolení k trvalému pobytu, které by jim umožnilo legálně zůstat v zemi, v níž pobývají;

89. zdůrazňuje, že členské státy jsou odpovědné za kontrolu životních podmínek a integrace osob navrácených do země původu a za přijetí vhodných opatření s cílem zajistit, aby byla těmto osobám poskytnuta vhodná pomoc; domnívá se, že je proto ještě naléhavěji třeba vytvořit mechanismus pro sledování situace přistěhovalců, kteří jsou vráceni do tranzitních zemí;

Zadržování a dohody o zpětném přebírání osob

90. vyjadřuje znepokojení nad skutečností, že již několik let vzrůstá počet zadržovacích středisek pro cizince v členských státech a na jejich hranicích; na základě četných zpráv, včetně zpráv delegací Výboru pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci, které kritizují časté porušování lidských práv, požaduje, aby byly učiněny tyto kroky:

    - zajistit přístup nevládních organizací, které se zabývají ochranou základních práv přistěhovalců a žadatelů o azyl, do zadržovacích středisek, a to tak, aby jejich přítomnost v těchto střediscích stanovila zákonná norma a nejednalo se pouze o dobrou vůli;

    - vytvořit nezávislý kontrolní orgán na evropské úrovni, který by odpovídal za dohled nad zadržovacími středisky, pokud jde o ochranu lidských práv;

    - požádat Agenturu o každoroční zprávu, která by analyzovala situaci osob umístěných do zadržovacích středisek, která podléhají správě členských států, ať už se nacházejí na jejich území nebo mimo něj; tato zpráva by byla předkládána Evropskému parlamentu;

91. vyjadřuje znepokojení nad skutečností, že od roku 2002 obsahuje většina dvoustranných dohod, včetně dohod obchodních, uzavřených mezi EU a třetími zeměmi doložky o zpětném přebírání osob, což vede ke vzrůstající „externalizaci“ migrační politiky Evropské unie, pro níž je charakteristická nedostatečná parlamentní kontrola, a to jak na evropské, tak na vnitrostátní úrovni; žádá tudíž Komisi a Radu, aby s touto praxí skončily a aby v případě, že hodlají tuto doložku do dohody přece jen začlenit, zapojily Evropský parlament vyjednávání takové dohody již od rané fáze a pravidelně mu předkládaly zprávy o počtu osob, které byly na základě těchto doložek z EU vyhoštěny;

Svoboda projevu

92. brání svobodu projevu jakožto jednu ze základních hodnot EU; domnívá se, že by se tato svoboda měla uplatňovat v zákonných mezích a v souladu s osobní odpovědností a že by se měla zakládat na respektování práv a pocitů ostatních; uznává, že rovnováha mezi těmito požadavky musí být trvale předmětem demokratické diskuse;

93. vyjadřuje spokojenost se situací v oblasti svobody tisku ve členských státech, která je celkově uspokojivá, neboť dvacet pět členských států figuruje mezi padesáti prvními státy z „celosvětového žebříčku svobody tisku v roce 2007“ organizace „Reportéři bez hranic“, přičemž Bulharsko a Polsko zaujímají 51., resp. 56. příčku;

94. žádá členské státy, které v posledních letech použily své soudní orgány k tomu, aby porušily právo novinářů zachovávat své zdroje v tajnosti, aby zdokonalily své právní předpisy i praxi v souladu s rozsudkem Evropského soudu pro lidská práva ze dne 27. března 1996 a s doporučením Výboru ministrů Rady Evropy o právu novinářů zatajit totožnost svých zdrojů informací[1], neboť porušování tohoto práva dnes představuje největší hrozbu svobodě projevu novinářů v EU a tato situace nedoznala v posledních letech žádného významného zlepšení;

95. považuje svobodu projevu a nezávislost sdělovacích prostředků za všeobecná lidská práva, jejichž hodnotu nemůže zpochybnit žádný jednotlivec či skupina, která by se cítila napadena tím, co bylo řečeno či napsáno; současně zdůrazňuje, že musí být zaručeno právo obdržet soudní cestou náhradu v případě lživé zprávy či pomluvy, v souladu s platnou právní úpravou;

96. domnívá se, že svoboda tisku by měla být vždy uplatňována v zákonných mezích, zároveň však vyjadřuje znepokojení nad skutečností, že snaha vykázat určitá témata z veřejné diskuse, která se v posledních letech projevuje, vedla v mnoha členských státech k určitému typu neoficiální cenzury či autocenzury ve sdělovacích prostředcích;

Práva dítěte

Násilí, chudoba a práce

97. odsuzuje násilí páchané na dětech ve všech jeho podobách a obzvláště zdůrazňuje, že je nezbytné bojovat proti nejrozšířenějším formám násilí v členských státech, tj. proti sexuálnímu zneužívání, násilí mezi rodinnými příslušníky, fyzickému trestání ve školách a různým formám zneužívání, k nimž dochází ve státních institucích; požaduje, aby byly zavedeny spolehlivé, důvěrné a přístupné mechanismy, které by dětem ve všech členských státech umožňovaly oznámit násilí, a aby byly tyto mechanismy široce propagovány;

98. žádá členské státy, aby přijaly velmi tvrdá opatření s cílem zakázat různé formy vykořisťování dětí, včetně jejich zneužívání k prostituci, obchodování s drogami, drobným krádežím, žebrání, a všechny ostatní formy vykořisťování;

99. žádá třináct členských států, které dosud nepřijaly právní předpisy v této oblasti, aby úplně zakázaly fyzické tresty, v souladu se studií OSN z roku 2006 o násilí páchaném na dětech, která o těchto trestech hovoří jako o nejčastější formě násilí, které je na nich pácháno;

100. zdůrazňuje, že je nezbytné se ujistit, že všechny politiky na úrovni EU i na vnitrostátní úrovni zohledňují potřebu vymýtit dětskou práci ve všech podobách; domnívá se, že celodenní školní docházka je nejlepším prostředkem, jak tento problém vyřešit, protože nejenže umožňuje předcházet tomuto způsobu zneužívání dětí, ale navíc do budoucna umožní vystoupit z bludného kruhu analfabetismu a chudoby;

[1] Doporučení R(2000)7.

101. konstatuje, že v některých členských státech vykonávají tisíce dětí nejhorší druhy práce, a to jak ve městech, tak na venkově, a žádá proto členské státy, aby začaly tento problém rázně řešit prostřednictvím přísného uplatňování svých vnitrostátních právních předpisů a pořádáním celonárodních vzdělávacích kampaní určených jak rodičům, tak i dětem;

102. připomíná, že téměř 20 % dětí v EU žije pod hranicí chudoby a že ti nezranitelnější z nich pocházejí z neúplných rodin a/nebo mají rodiče, kteří se narodili v jiné zemi; zdůrazňuje proto, že je třeba přijmout vhodná podpůrná opatření zaměřená na potřeby dětí, včetně opatření na podporu rodin, a žádá členské státy, a zejména ty z nich, jejichž míra chudoby patří mezi ty nejvyšší, aby přijaly ambiciózní, avšak dosažitelné cíle s ohledem na snižování dětské chudoby;

103. žádá Komisi, aby usilovala o začlenění různých strategií, které se specificky zabývají dětskou chudobou, nezaměstnaností mladých lidí a sociálním začleňování menšin, do všech relevantních rozvojových strategií, včetně strategických dokumentů o snižování chudoby a orientačních programů;

Diskriminace

104. žádá Komisi a členské státy, aby věnovaly zvláštní pozornost diskriminaci spojené s dětmi, která má často mnoho různých podob a jíž trpí obzvláště děti, které žijí na ulici a jsou příslušníky etnických menšin či skupin přistěhovalců, a postižené děti, což vede k nedostatečnému přístupu ke vzdělání a zdravotní péči;

105. požaduje, aby se na romské děti v členských státech, ve kterých žije významná romská menšina, ale nejenom na ně, uplatňovala specifická opatření s cílem vymýtit diskriminaci, segregaci a společenské a školní vyloučení, jehož jsou často oběťmi; zejména žádá členské státy, aby usilovaly o nápravu skutečnosti, že je příliš mnoho romských dětí zcela neodůvodněně umísťováno do institucí pro mentálně postižené, dále žádá členské státy, aby uspořádaly a podpořily kampaně propagující školní docházku a bojovaly proti tomu, že je mnoha romským dětem upírán občanský průkaz;

106. naléhá na členské státy, aby zrušily veškerá omezení práva rodičů stýkat se se svými dětmi, která jsou důsledkem rozdílné státní příslušnosti, především s ohledem na volbu hovořit jiným jazykem, než je úřední jazyk dané země, neboť tyto praktiky poškozují zájmy dotčeného dítěte a diskriminují rodiče i děti na základě jazyka;

Spravedlnost pro mladistvé

107. domnívá se, že zadržování nezletilých pachatelů musí být pouze krajním opatřením, jehož trvání musí být co možná nejkratší, a požaduje proto, aby byly pro nezletilé stanoveny alternativní tresty namísto uvěznění; zdůrazňuje, že je nezbytné zajistit opatření za účelem převýchovy, např. prostřednictvím veřejně prospěšných prací, která by zaručila opětovné začlenění těchto osob do společnosti i do profesního života;

108. konstatuje, že věková hranice trestní odpovědnosti není ve všech členských státech shodná a vyjadřuje znepokojení nad skutečností, že v některých členských státech jsou děti pravidelně souzeny před soudem pro dospělé, přičemž v dalších členských státech

jsou specializované soudy pro mladistvé uzavírány; žádá členské státy, aby sblížily své systémy soudnictví tak, aby žádné dítě nebylo souzeno stejným způsobem jako dospělá osoba;

109. žádá všechny členské státy, aby zajistily účinné a nezávislé právní zastoupení dětí ve všech soudních a obdobných řízeních, která se jich týkají, a aby zajistily, že pokud jménem dítěte nebude moci jednat žádný člen jeho rodiny, bude mu ustanoven zákonný poručník; zdůrazňuje, že všechny děti, včetně těch, které jsou umístěny v nápravných zařízeních, by měly být úřady informovány o tom, že existují mechanismy umožňující podat stížnost;

Pomoc dětem

110. žádá členské státy, aby svým jednáním zaručily dítěti právo na rodinu a aby za tímto účelem vymezily účinná řešení, která by zabraňovala opouštění dětí; žádá je také, aby namísto politiky „velkých zařízení“ reformovaly, rozvíjely a posilovaly alternativní vzdělávací struktury, které by byly účinné a založené na rodině a společenství; žádá Komisi, aby tuto záležitost přezkoumala a navrhla společnou definici mezinárodní adopce a politiky EU v této oblasti;

111. naléhá na členské státy, aby přijaly nezbytná opatření, která umožní zajistit kvalitu zařízení péče o dítě, včetně celoživotního odborného vzdělávání, dobrých pracovních podmínek a důstojného platu osobám, které mají péči o děti v náplni práce; zdůrazňuje, že tato zařízení a jejich personál dětem poskytují pevné základy pro jejich budoucnost a pomáhají také rodičům, především těm, jež jsou značně pracovně vytíženi, nebo neúplným rodinám, a že nabízejí také alternativu dětem, jejichž rodinné zázemí je nedostatečné nebo vůbec neexistuje;

112. konstatuje, že dostupné hlídání dětí nízkého věku prostřednictvím kolektivních zařízení (jesle, mateřské školy) je jedním z nejlepších způsobů, jak vyřešit problém skloubení profesního a rodinného života a zajistit již v rané fázi rozvoje dítěte rovnost příležitostí a socializaci dětí;

Účast

113. připomíná, že dětí mají právo vyjádřit svůj názor v závislosti na svém věku a vyspělosti a že je třeba jim poskytnout příležitost začlenit se do skupiny či do sdružení dětí, kde se setkají se svými vrstevníky a budou tam moci vyjadřovat své názory; žádá proto členské státy a orgány místní samosprávy, aby podpořily projekty, které si kladou za cíl umožnit dětem vyjádřit se tímto způsobem v rámci dětských rad či místních dětských parlamentů, přičemž je třeba zajistit, aby byly zapojeny i ty nejvíce znevýhodněné děti a aby byly všechny děti o těchto aktivitách dobře informovány;

114. vyjadřuje spokojenost nad skutečností, že Komise zahájila činnost fóra, které sdružuje zástupce evropských orgánů a vnitrostátních i mezinárodních organizací, které jsou činné v oblasti práv dětí; domnívá se, že účast dětí by měla být jedním z hlavních cílů tohoto fóra, a žádá proto Komisi, aby zajistila účast dětí na všech fázích činnosti fóra;

115. domnívá se, že je důležité, aby děti byly přístupným a vhodným způsobem informovány o svých právech; žádá Komisi, aby vytvořila účinné nástroje komunikace, které rozšíří povědomí dětí o jejich právech, o situaci jiných dětí v členských státech a o činnostech EU v této oblasti;

Sociální práva

116. domnívá se, že proti chudobě a sociálnímu vyloučení lze bojovat pouze tím, že budou všem zaručena hospodářská a sociální práva; v tomto směru souhlasí s rozhodnutím vyhlásit rok 2010 evropským rokem boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení; žádá Komisi a členské státy, aby dosáhly dohody a usilovaly o dosažení ambiciózních cílů v tomto směru;

117. zdůrazňuje, že existuje soubor základních práv, která jsou nedělitelná a vzájemně provázaná a která je třeba zaručit všem lidem;

118. žádá členské státy, které dosud neratifikovaly Evropskou sociální chartu Rady Evropy v platném znění, aby tak co nejdříve učinily;

Chudoba

119. zdůrazňuje rostoucí význam, který je třeba přisuzovat politikám „aktivního začleňování“ osob, které se nejvíce vzdálily pracovnímu trhu;

120. přeje si, aby byl ve všech politikách EU skutečně zohledněn sociální rozměr;

121. zasazuje se o zavedení modelu udržitelného sociálního rozvoje, který by byl v souladu s přístupem založeným na sociálních právech a jehož hlavním cílem by byla větší sociální soudržnost;

122. požaduje, aby byly na evropské úrovni přijaty nástroje za účelem stanovení vysokých sociálních standardů, které by všem zaručovaly přístup k důstojnému příjmu a k vysoce kvalitním službám obecného zájmu;

123. domnívá se, že univerzální přístup ke službám obecného zájmu je významným sociálním právem;

124. připomíná, že boj proti chudobě musí být veden ve spolupráci s nejchudšími vrstvami obyvatelstva, kterých se tato otázka nejvíce dotýká a které jsou si tudíž nejlépe vědomy následků nevymahatelnosti práv a prostředků, jak tuto situaci napravit; přeje si, aby byla zavedena participativní demokracie, která by věnovala zvláštní pozornost účasti osob, které musí čelit chudobě, vyloučení, diskriminaci a nerovnému zacházení;

Zdraví

125. zdůrazňuje, že hlavní úlohu v celém systému zdravotní péče a dlouhodobé péče musí hrát jednotlivec, jakožto ten, jemuž jsou poskytovány služby, a že jeho práva mají přednost před výnosností veřejných zdravotnických služeb;

126. konstatuje, že některé členské státy zvyšují část nákladů na zdravotnické služby hrazenou pacienty a v tomto ohledu požaduje, aby znevýhodněné skupiny měly i nadále bezplatný přístup k přiměřeným zdravotnickým službám; zdůrazňuje, že všeobecná dostupnost se musí zakládat na solidaritě a poskytovat záchrannou síť proti chudobě a sociálnímu vyloučení, která by nejvíce pomáhala lidem s nízkými příjmy a lidem, jejichž zdravotní stav vyžaduje intenzivní, dlouhou či nákladnou péči;

127. žádá vlády členských států, aby podpořily koordinaci zdravotních programů prevence zaměřených na různé věkové kategorie a zahrnujících především propagaci zdraví a výchovy ke zdravému životnímu stylu a aby mnohem výrazněji upřednostňovaly prevenci v rámci využívání zdravotnických služeb;

Pracovníci

128. zdůrazňuje, že je nezbytné zvýšit transparentnost pracovního trhu, aby každá práce (dočasná, stálá, na plný či částečný úvazek, placená od hodiny) byla legální a důstojně odměňovaná a aby plně dodržovala práva pracovníků;

129. žádá členské státy a Komisi, aby při přípravě nových návrhů v této oblasti zohledňovala skutečnost, že stávající práva pracovníků by měla být doplněna o nová práva např. o právo na přístup ke vzdělávacím kursům a k odborné přípravě po celý život;

130. konstatuje, že v mnoha členských státech je minimální mzda velmi nízká nebo pod úrovní zajišťující obživu, a přeje si tudíž, aby byla na evropské úrovni stanovena metodika pro výpočet vnitrostátních minimálních mezd s cílem zaručit, aby všichni pracovníci v EU pobírali mzdu, která jim umožní zajistit základní obživu;

131. naléhá na členské státy a na kandidátské země, aby ratifikovaly a plně uplatňovaly úmluvy Mezinárodní organizace práce (MOP); vyzývá Komisi a členské státy, aby podpořily MOP tím, že posílí její systém a mechanismy dohledu;

132. vybízí podniky, aby přijaly odpovědné a nediskriminační náborové politiky a politiky profesního rozvoje s cílem podpořit zaměstnanost žen a znevýhodněných osob na trhu práce;

133. žádá Komisi a členské státy, aby navrhly strategie s cílem nabídnout kvalitní zaměstnání osobám, které se nejvíce vzdálily pracovnímu trhu, a bojovat proti existenci „chudých pracovníků“; domnívá se, že tyto strategie by se měly zabývat otázkami spravedlivé úrovně mezd, skloubení profesního a rodinného života, dobrých pracovních podmínek a jistoty zaměstnání;

Nehlášení pracovníci

134. žádá členské státy, aby ratifikovaly Úmluvu Organizace spojených národů o právech migrujících pracovníků[1], a upozorňuje, že většina pracovníků, kteří provádějí pracovní

[1] Mezinárodní úmluva o ochraně práv migrujících pracovníků a jejich rodinných příslušníků přijatá Valným shromážděním OSN rezolucí č. 45/158 ze dne 18. prosince 1990.

úkony, aniž by disponovali příslušnými imigračními doklady, vykonávají práci, která je legální a pro evropské ekonomiky nezbytná, jako např. česání ovoce, stavba nebo údržba budov či zdravotní péče o nemocné, seniory a děti;

135. žádá evropské orgány a členské státy, aby přestaly používat termín „nelegální přistěhovalci“, který vyvolává velmi záporné představy, a raději používaly termíny jako „nehlášený pracovník / přistěhovalec“ nebo „osoba bez dokumentů“;

136. opět připomíná, že pracovní právo existuje za účelem ochrany pracovníka, který je v nerovném pracovněprávním vztahu, což je obzvláště případné pro pracovníky bez dokumentů, a žádá členské státy, aby hájily právo všech pracovníků shromažďovat se v odborech, a to včetně pracovníků bez dokumentů;

137. žádá Komisi, aby se stejně rychle a se stejným zaujetím, jako se věnuje právě připravované přistěhovalecké politice, zabývala „postihy proti zaměstnavatelům státních příslušníků třetích zemí s nehlášeným pobytem“, a projednala tato témata v rámci jednoho balíčku opatření;

138. zdůrazňuje, že hlavním úkolem pracovní inspekce je chránit pracovníky, a nikoli uplatňovat právní předpisy v oblasti přistěhovalectví, a žádá tudíž členské státy, aby:

– rozlišovaly otázky spojené se statusem přistěhovalců od pracovní inspekce na pracovišti a zajistily, aby pracovníci bez dokumentů mohli bezpečně podat stížnost proti zaměstnavateli, který zneužívá jejich postavení, a nehrozilo jim kvůli tomu vyhoštění;

– investovaly do odborné přípravy inspektorů práce a osob, které pracovníkům bez dokumentů poskytují podporu, pokud jde o možnosti podat oficiální stížnost proti porušování pracovněprávních předpisů;

– vytvořily systém postihů, který by netrestal pracovníky namísto zaměstnavatelů.

Bydlení

139. konstatuje, že z bydlení se v Evropě čím dál více stává komerční hodnota, což vede k neustálému a nepřiměřenému zvyšování cen, a tudíž také k vyloučení mnoha osob z trhu s nemovitostmi, čímž je porušováno jejich právo na důstojné bydlení;

140. domnívá se, že nedostatek důstojného a cenově dostupného bydlení ve všech členských státech je faktorem, který u lidí způsobuje chudobu a v chudobě je také udržuje; žádá Komisi, aby vzhledem k zásadní úloze, kterou v politikách sociálního začleňování hraje bydlení, pomáhala členským státům při zlepšování jejich systémů sociálního bydlení;

141. žádá členské státy, aby uplatnily strategie v oblasti bydlení s přesně vymezenými cíli, prioritami a rozpočtem, přičemž se mohou nechat inspirovat minimálními prvky, které uvádí Komisař Rady Evropy pro lidská práva ve svém stanovisku na téma právo na bydlení, které bylo zveřejněno v říjnu 2007;

Senioři

142. domnívá se, že stárnutí obyvatelstva je výzvou a že je třeba jej považovat za příležitost lépe zapojit do společnosti osoby s dlouhou a zajímavou životní zkušeností, čímž se také podpoří aktivní stárnutí;

143. domnívá se, že je třeba věnovat zvláštní pozornost osamělým starším ženám, které tvoří obzvláště zranitelnou skupinu a jsou často mezi prvními, kdo upadnou do chudoby, jakmile zpomalí hospodářský růst;

144. doporučuje členským státům, aby zavedly systematické zdravotní prohlídky seniorů s cílem předcházet snižování kvality jejich života a pokud možno také dlouhodobé hospitalizaci a aby v rámci možností upřednostňovaly ošetřovatelské služby v místě bydliště;

* * *

145. pověřuje svého předsedu, aby předal toto usnesení Radě, Komisi, vládám a parlamentům členských a kandidátských států, Agentuře, Výboru ministrů, Parlamentnímu shromáždění a Komisaři pro lidská práva Rady Evropy a příslušným orgánům Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě a Organizace spojených národů.